

რედაქცია:
ფრეილინის ქუჩა, № 13.
თბილისი

ხელის მოწერის გაზების დღე-საკვილი მიმართულია რედაქციის დღის 10 საათიდან 3 საათამდე და საღამოს 6—7 საათამდე და წერა კობს, განაგრძელს საბ. წყნის მაღაზიას.

ფრეილინის

სოციალ-დემოკრატიული გაზრდების.

ზაზოთის შანი
ერთის წლით 6 მან., მხებვე-
რით წელი 4 მან.
თითო ნომერი 3 კაპ.
ფსი განცხადებისა:
ჩვეულებრივ სტატიას პირველ
ჯერზე 10 კ., მეორეზე 5 კ.
—
ადგილი
თიფლის, ფრეილინის ქუჩა № 13
Redakcia „Freiilina“

მიიღება ხელის მოწერა დაედავის 1897 წლისათვის

ენი ამ თავითვე წლიურად გამოიწერს, მას გაზეთი იხვერმდე შექმნად მიუე. მიუე არეთვე შექმნად საპარსკველოს კალენდარი 1897 წლისა
წლიური ფასი ქვესი მანათი.

რედაქციისგან

დღე ყოველ მოგდის თხოვნა ახალ ხელის-მოწერათგან, ძველი ნომერი გამოვევახანეთა. მეერი გვეთხოვს პირადი ნომერიდან გვიწ-
და გავხირო. რადგანაც სათითაოდ წერილის მიწერა ყველასთან შეტად მწილი, ამიტომ ვაცხადებთ, რომ 20 ნომრამდე ვახიო სულ გვედ და რედაქციის აღარ მოგვავიგება. ახალი ხელის მოწერანი მხოლოდ 20 ნომრამდე მიიღებენ გახვთს. ხოლო ვისაც ამ ნომრის შემდეგ ვიდა და შეგ თითო-ორჯოდა ნომერიანი დაქუ-
ლები, ფოსტისა თუ ჩვენი ბრან-
ლით, ვთხოვ შეგვტყობინონ და დაკლებული ნომრები დაუყოვნებ-
ლო გავგზავნებთ.

პირველი კვირი სამკურნალო
ეტიმის ნავსაბრანინისა
(ეუკალიპ, ვირონიკის ძველს პრეპარატი),
ავადმუთავ იღებენ ეტიმი ყოველ
დღე. კერა დღეებს ვაძლ.

- ფელდობით:
- ბ. ა. ნავსაბრანინი. 11—22 საათ, იმით, ვისაც სურს: სწეულბრანი სხი-
რურგით, ვენერული და სილილიონი.
 - გ. ბ. ნაქაფია. 9—10 საათ. სწე-
ულბრანი თვალისა, შინაგანი და სწე-
ულბრანი.
 - ქ. ქალი ა. ა. დანჯარ-რუდე-
კი. 11—12 საათ. სწეულბრანი: დე-
დასა სტესისა და ბავშვისა.
 - ო. ჭ. პრატსკიანი. 12—11 საათ,
სტეირის და გულ-მკერდის ორშაბათ-
ობით, ოთხშაბათობით და პარსკვე.
 - ბ. ბ. შუბინა. 12—11 საათამდე.
შინაგანი, ბავშვისა და სწევის ავად-
მუთავობის, სანშაბათ, ხუთშაბათ და
შაბათობით.
 - ბ. ბ. ვანაძე-ვახა. 1—1 1/2 საათ,
სწეულბრანი შინაგანი და ბავ-
შვისა.
- სადამოაბით:
- ო. ფ. პრატსკიანი. 5—6 საათ,
სანშაბათ, ხუთშაბათის და შაბათის.
 - ბ. ბ. შუბინა. 5—6 საათ. ორ-
შაბათ, ოთხშაბათ და პარსკვეობით.
 - ბ. ბ. ვანაძე. 6—7 საათ. სწე-
ულბრანი: სილილიონი, ვენერული, ორ-
შაბათი და პარსკვე.
 - ბ. ბ. ვანაძე. გამოიკვლევს ქიმი-

ურად და მიკროსკოპიულადმ არდს,
ნახვალს, სისხლს, რძეს და სხვ.
რედაქციისა და რედაქციის დე-
რის ფსი და შერით; ფსი კონსულტისა
და რედაქციისათვის—პროკურის, სამ-
კურნალოს სწეულბრანი აქვს ავადმუთავობის
დირექტორი სპეციალური და ლექტო-
რ მუდღისანს ნავსაბრანინი. (7)

ქართული თეატრი
გვიანს, 24 ნოემბერს
ქართულ-საბოტაჟების და-
სახვალს, ავალ-შეღისა, ალექსი-მუსხიშვი-
ლისა და სოფიანს მინარეჟობით წარ-
დგომს.

უჩილ-აოსტა
ტრ. 6 მოქმედ. თარ. ბაქოაქმს.
მონარეჟობისა შილივენი: ქმ. ავა-
ლიშვილისა, ივანეძის, კულდოვი, ბბ.
ალექსი-მუსხიშვილი, კუფიანი, სვიმი-
ონიძე, გულენგივი, მარჯანიშვილი,
გამყრელიძე, კანდელაკი, ავალიძე,
კარბელი და სხვა.
ავადმუთავის ფსი ჩვეულებრივითა
დასწავლას სწავლედ 8 საათზე
რეჟისორი გ. ალექსი-მუსხიშვილი.
აღმწიბსტრატორი კ. შაირანიშვილი.

დავაინაშული დავაივა

19 ნოემბერი.
ბიარლინი, რუმესტავი. სტატს-სეკ-
რეტარი გოლმანი ამტკიცებ, რომ
მოთხოვნილი ხარჯი ფილიპოპოვის
ნავლები 12 მილიონით იხვედ, რაც
ამავე საენსაბავის კვლევი ავადმუ-
დათ. გოლმანი გრძობიანის სიტყვე-
რით ავადმუთავს რუმესტავს გემ „პო-
სტ“ ზღვისანათა ვიგრობისა, ხელს
თავებურული სიტყვიდს და დას-
ტყვს, რომ რუმესტავი და ერთ უკ-
ლოლბად უპირატესობას მისცეს
ხხრებულ ვიგრობის გამარჯვებასო.
(ვახსი იხიანთ). პოსადიკვი ამბობს,
რომ სრული ამდენ სახელმწიფო
ვალის მოწირვისა გულ-მოღობინეთ
შეუღებთ შთავაზობა, რაცო ხარჯთ
აღროცხვის შემტობინი სტატს-სეკ-
დათ, ბოლოს ორატორი მუტაყოლის
ავხვალს, რომ ყოველი ცალკე სა-
განი ბიუჯეტისა სავებთან აწიონი-
დაწიონი და განთილდ იყოსო.
პოსადიკვი რამდენჯერმე შეუყენეს
სიკაულ-დემოკრატებმა სილილით და
ყურინით.

ბარდლოლი. ცეცხლი განდა
შე ქალაქში და შილილი უბანი გა-
ლიწეს: მასთან ერთად 40 სავაე
ნოთა ფირმა და ქარხანა. ზარალ
2,000,000 მანათია.

სოფია. არჩვენები საუცხოველ
გათავდა, თუმცა ოპოზიციის ბევრს
ცეცა არეულობა მოებინა სხვადა-
სხვა ადგილებზე და, სხვათა შორის,
სატატო ქალაქში პოლიციელებს
ქების სროლად • არჩვენებიდან
სანს, რომ ოპოზიციის ყველა წევ-
რმა გემწვევებულად იბრძობებდა და
რომ ჯერ არც ერთხელ არ უყოფიან
ამდენი ამომრჩეველი. არც ერთი
ავადმუთავს არჩენი მთავრობით და არც
დაუტკობია, საშუალოდ პოლიციის არ-
სად არ უბნარია ბაღა წესებრების და-
საწყობებლად. 169 ამომრჩეულთაგან
მათგორისა მოხმერ 151-ია და ოპო-
ზიციის წევრნი 14. ბუჯეტარის ჯერ
არ ამხოვს ამისთან არჩვენები.

ახალი ავაპვი

••• გრება ვაგესიასი სემეურნო
საზოგადოების წევრთა დანიშნუ-
ლითა 22 ნოემბრის. სავანი კრებისა
მოარგნი სავკენი, გამოიკვმა ვახვისა,
დაბარება საზოგადოების განყოფი-
ლებისა სტრატოში და სხვა. მოხსენება
ა. ს. ფრეილინის: ორინსიძეებანი
შინაგარე ქაოვის გავფუჯობისობის
ამერე კავისობანი.

••• ბან გროვოლ ტარტილისა
მერე შედგენილი და გამოიკვლილი
ქართული კინეგოლდ სავკენი ობან-
კით ხანია, რაც გამოიღოვს მოთხო-
ნილებსა დიდა საზოგადოებაში, მაგ-
რამ იგი აღმდენ მოიპოვება ვასა-
სულად. ცალს, როგორც შეუტკობი,
გრ. ტარტიშვილი უკვე შედგამობა
მეთერ გამოიკვმას. იგი ამ ენად ს-
წორებს და ავართოვებს სავკენი
სავკენი ამანს. იმდია, მალე გამოი-
ღებს სხვებრების ამანს ჩვენს სა-
ზოგადოებას.

••• ტეარობის შემსუფუძვება გრე-
ნებას და ხან-კამეჩებასაოვას. ვინ
არ იყოს, რომ ქაოკის მდროავი

თუ მეფურგუნენი ისე სტიკროვენ თა-
ვიანი ცხენებს, რომ საყოლად ვი-
რუტუცებს ნაბიჯის ვადალმაც უფ-
ნედელებათ. მათობით და სახრით
ცეცას სკინდონის ხომ ბოლო არა
აქვს. ამიტომ ტელისის პირუტყვისა
მეფრველ საზოგადოებას განწუხება
შთავდა წლიდან შერილის სოფი-
ერთი კარგად გაუწყობი ქაოკებს-
გითი, რომ ყველა მეფურგუნელებსა
დემოკრატებზე მეტრებდა ავადმუთავ-
ობინი ტერიისის დაწესება, რადგ-
ნაც ადგილად შედგენილი ზიდის სა-
ქონეობა. დემოკრატებისა, რომ ეს
ქაოკისრული დასაწყისი სისრულეში
მოიყვინონ არა მარტო ტელიისში,
ამაზევე ცველა ჩვენს ქალაქებსა და
სოფლებშიც.

••• ნოგროსიასიკა. 11 და 12
ნოემბრის აქ საშინელი ქარი ქო-
და. ქალაქი ძლიერ დასაზარადა.
სხლების სავრავები და ფრეილინი-
ის სულ რედაქციად დაღლივა ქარმა.
ბაზრებში ხის შერეობილ და ფრეი-
ლები დაანგრიათ. ოარი იალწმანი გე-
მი თვის ტვირთით ზღვამ დაწმ-
რია და ნაპარის დადმოყარა. ქაოკის
ბაღში და შილ ქალაქში ზებენ ძი-
რინად ამოვალდ. ნაპარისზე ყრია
დამტყვეურებ მრავალი ნავი. ქარი
ისეთი ძლიერი იყო, რომ ქარიში
ბის ფრეილინილი დაქაინდა
პაერში. ზღვა საშინელიად დღედაღ-
ქაში ვიდალ არც ფეხით იყო შე-
საძლებელი და არც ეტლით. ერთს
ქამა ეტლით გადაუბრუნდა. ზოგჯერ
ისე შემოუტყვევდა ქარი, რომ ორ-
საბრანისი სხლები ინძრებულ.
ქარი ჩამ დადგა, ქალაქი ისეთი ს-
ნახავი იყო, თითქოს აქ სასტეკი
იმი ან დღე მიწის ძეგრა ყოფილიყო.
ზარალი ძლიერ დიდი. ნოგროსიისი
სკენი ხმარად იყოს ქარი, მაგრამ
სეთი ძლიერი დიდი ხანის არა ყო-
ფილიყო.

••• გავლას გავლადარი. ჩვენ მი-
ვიღეთ კულის კალენდარი, ქართუ-
ლი, 1897 წლის და გამოიკვლილი გრ.
ნარკიანის და ვას, ვაგარდიის მიერ.
კალენდარი ძლიერ კარგად და ლ-
მხადა არის გამოიკვლილი. ფურც-
ლებს მეთერ გვერდზედ დაბეჭდილია

საერთაღმდეგო ამბები საქართველოს ისტორიიდან, შიდალი გამოსაღწევი ცნობა, ლექსები, მოწმობები სიბერე და სხვა კალენდარი გამოსაღწევა აგრეთვე კათოლიკებისა და სომხებისათვის. ღირსი ირაი აბაზი.

••• **ზინის სახელის სიკვდილი.** ცეცხლის სასიძველელი ოლქის მხრე-ნეკლემა მამართა მოვარობის და სხვათა ყოველ წელიწადს 1000 მანათი ხონში დაარსებული სახელოსნო სკოლისთვის. მოვარობა ეს თხოვნა შეიქმნათ. სკოლისათვის შენობის ასაგებად ოთხის სოფლის სასიძველედამ (ზინის, ხუტლეთის, განჩორი და კუხის) თანხმობა გამოაქვდა დახარჯოს 11,300 მანათი, და სკოლის შესანახად იხსალა ყოველ წელი 1,785 მანათი.

••• **შაჰყობის დახმობა.** შინაგან საქმეთა მინისტრის ბრძანებით სახელმწიფო ხარისხი დედოფლებს საჩუქრად 1,267 მანათს ართივის ოლქის მესხეთებმა, რომელნიც გახატულად წყალდიდობამ დაახარა.

••• **ნავთი გურამში.** ნავთი გამოიწვირა კიდევ სოფ. უბერეტში. სახელად, სოფელ სუფსიდან მოკალენებული ნატენებანდ, სადაც კი ბარს დაპყრო, ყველაგან ნავთი წოდდა. საერთაღმდეგოა, რომ ამ ადგილს სასურველ ტიხანამ; მამასადაც ხალხს უფროც სურდინია, რომ ამ ნავთი უნდა იყოს.

••• **შრავალი ფულის პატრონი** უკვე შესდგომია ამ ნავთის წარმოებისა და მათ შორის პრინცი ა. პ. ოლდენბურგისა, ნავთის მწარმოებელს მანთაშვილს ნატენებში იჯარით აუღია ადგილები.

••• **ჩაქვითვა.** ადგილობრივმა მოვარობამ შეიტყუა, რომ თანხალისა და აღმზის სოფლებში ძლიერ არის გაგრძელებული კული ავადმყოფობა და მახრის ექიმთა ვაგანაც მტკიცებობა ვისაწინააღმდეგო. აღმონადე, რომ ამ სოფლებს მტკიცებენ ითქმის ყველაზე ავად ყოფილნი ზემოხსენებულის სერნი. ექიმმა ჩამდენი იმეო კაცი მოართინა. ეს სტეგინა ვაგაც და ექიმთან იღინი ავადმყოფი მოიღოს თიხლის ოლქიდან, რომ ავადმყოფი წარუღებს მომავლების ვერ ასწრობენ, თურმე. (სოფ. ოპოზ. *).

••• **ტფილესად ვაისის ქურდობა.** ციხეში ბევრ ნიარს საშუალებას და ქაინდებს მხარობენ თავიანთ მსხვერპლს მამეშუ მსაქმლად. ერთს სიკვდილს რომ შეუტყობენ, მტკიცის გამოიკონებენ. 20 ციხეობისთვის სადავოს იმის საათის მატარებელი სოფ. ჩოჩხატის ჩაისისთვის მოუღებს ს. კასრაძეს ამოკალეს ჯიბიდან უკანასკნელი გროშიც-კაც ტრამვისფუ-

ლი არ არის, ისიც კი აღარ შეარჩინეს. გამოსცოდა თუ არა კრინის გზის საღვთს, ვიდრე კაცი მიგება წინ და ჩამოაგრა ხელში აჯანყილი ყმაწვილი; მამა, მიმოიქცე ყმაწვილი აქ, მიკვირ შესწავლენა, ტალხების და ტრამვისადმი ცუდი კლემბა. ბავშვი ამ გულ-კვილი-კაცს გადასცა, თავად ხურჯინი წამოიღო და მივიდა ტრამვისადმი, კაცი მოყვარე ვეჩხეთარის ეს ვაჭარი, რომ არც კი მოუკრავს თვალს, რომ მადლონი მანქნად გადებანდა, დიძარ ვეჯინი და მოსავა მღვდელმაც კრებულ ხელი ფულის ამოსაღებად, მაგრამ საღვთისა ვეჯინი, რას ეტყ. ვინთვის მიგართა და სად წასული იქ იმანებენში, მღვდელი დემობრალი პედს, ისესხა ხელი უკან იბრუნდნენ ირაი შერტი და ისე მივიდა შვილითურთ ნათესავისა.

••• **შველელ ქაღალდი.** ერთი ინგლისელი კაპი მესიკის მასწავლებელი იყო და საქონი ფულს ვერა მოაულობდა. ბოლოს იფიქრა, გომონი, მეტოლედ რომ დავეფუ, უფრო მეტი ფული ვიმოგო, მათილც მეტოლედ დადა და ამ ხელობით უფრო მეტს ფულს მოულობდა. უფროსი უჭირდა, ეს ხელობა როგორ იბრუნა ქაღალდი და ერთხელ ჰკითხეს: — ნუ თუ არ გეშინიანთ, რომ ვინმე გაწყენინოს.

ქაღალდი უპასუხა: — როცა მესიკის მასწავლებელი ვიყავი, ბევრს კაცს უწყენინათ ჩემთვის და მე-კი ხმა ვერ გამოიტა. უხელ-კი არავის ვეშინიანთ ხელში უღამ მათარხა მიჭირებს...

••• **ს. საშუალო (სენაის მახრა).** 12 ამა ნოემბრის, ღირსი პირველი სათხედ, სახელმწიფო შარს გახატულ, ვიდრე ოთხი ცენტროსანი ვაკი ადამ და ამაძილად მომავლის კულაშულ ურჩის აზრამას; ერთი ავახაიჯინი მივიდა ურჩისთან, გამარჯობაო, უთხრა და ხელი გაწვიინა ჩამოსართხვევად; ამ დროს სტეგინ მივარდნენ ურჩის, აფექტებს რეგულაციარ, დარჩეს თავში, გადმოაჯღეს ცენტრან, მაკრატისა ჯიბიდან ოკ-და-ცხრა თიხანი და გაუღვენ თიხანთ გზას. რამდენისამე ნრის შენდენ ურჩი ვინცებს მოვიდა და დანახა, რომ თავივე ადგია სად. ამაშის მტკიცებები ვერსალო სტეგინ ვამბობა, რომეულც თავი შეუჭრა. მერე ვერსალო ჩვილ და მამაში; მაგრამ რაღვანაც პოლიციის ბოქაული იქ არ დღულ, ეს ამბავი ვეგალობნა მამასხალისს და თავიც ვეგალობნა ურჩის ძეგლი ვაგუხანა. ურჩი მოვიდა და თავისი უბედურებამ მარის უფროსს შეტყუებინა. გამოიძიება სწრაზიების.

••• **ს. დადა სიკვითქულება (არეშის მახრა.)** ამ თვის ნს საშიშროი უბედურებამ მომხდარა. დილა ადრია

და, თურმე, ატბილა საშიშროი ქარი და ცოტა ხნის შემდეგ კიბა-ქუბილის მთელი სოფელი ზეგ წამოაყენებდა. სოფლის თავში ერის სახლს წავიდასცოდა და მესივე ცეცხლი წავიკებია. შიგ მყოფთ ძლიეს მოღუსწარი გარდ გამოვიყენა. ცუცხლი მაღლ სხვა შერბობებზე ვადსულე და ჩადენენის გინამავლობაში ქარს და ცეცხლს 13 სახლი გარდაუბუნა. ვერც ავჯი და ვერც საქართველო ვადგენინათ. ზარილი თურმე 4,000 მანათს ადამებებს. უბერად დაჩრდილო ხალხი სინამდვილემოხარო-ა-ში იმყოფება (მშეპა).

••• **რკინის გზის მსხვერპლი.** დღე ისე არ ვავა, რომ რკინის გზა არ იმხვერპლობს კაცი. ამიტომ უნდავილოდ არ მივაქნია სიტატურკური ცნობები მიგაწვიარე მთიებულეს რუსეთის რკინის გზებზე მომდარე უბედურ შემთხვევები. იო რას 330 უბედურ შემთხვევა ამ უკანასკნელ ხუთიშეთის წლის განმავლობაში, ესე იგი 1880 წლიდან 1894 წლამდე.

წელი	საქართველო	საქართველო	საქართველო
1880	455	979	1.434
1881	401	948	1.349
1882	557	919	1.376
1883	457	969	1.426
1884	444	867	1.313
1885	440	850	1.290
1886	420	993	1.413
1887	489	1070	1.559
1888	547	1.230	1.837
1889	580	1.140	1.720
1890	589	1.347	1.936
1891	658	1.533	2.191
1892	736	1.823	2.557
1893	729	2.105	2.894
1894	726	3.073	3.799

სამწუხაროდ შემდეგი წლების ცნობები არ არის მოყვანილი. ამ ციხეობრივადან ამჟამად სჩანს, თუ როგორ მატროლობს ყოველ წელი ერთი ნის გზის მსხვერპლი. ხუთიშეთი წლის განმავლობაში რკინის გზაზე დახოცილი 10,744 სულიაობი და შვევებია. მერე როგორც ხელმე მოყვანილი ციხეობრივადან სჩანს, ყოველ წელი მეთოლობს უბედურება რკინის გზებზე. უთავიშეთის მიზეზების უბედურებამა არის: უუფარებლობა, როგორც დაბალი ხარისხის მიხედვით, აგრეთვე უთავიშობა რკინის გზის აფეტრებისა. ხოლო და შვევებული არცხეში მიმეტყუებულნი არიან რკინის გზის მომასახურენი მესტრენი და გზის ყარაულები.

••• **კარსის მსხვერპლი.** ინგლისურ გაზეთებში სწირია, რომ ამ ახლი ხანში ერთს დიდს ტვლი

(ონბიუსში) გულს შევიწყობს ერთს ახალგადა ქალს, კინდებტობრა ქალი პოლიციელს ვადსცა და ამ უკანასკნელს კიდევ საავადმყოფოში წაყვანა, — მაგრამ ცოტა ხნის შემდეგ ქალი გარდაცვლილა, როცა საავადმყოფოში მკვდარი გაუქრიათ, სიკვდილის მიზეზის გამოსაყვადვად, ექიმებს აღმოუჩინათ, რომ ქალი მომცდარა მეტად და ძალზე მოკლე კონსტის წყალობით, ქალის მშობლობა, თურმე, გულ-წრფელად ავიტარეს, რომ მთი ქალი სიკვდილს ვეგს გულსათვის ძალზე ეჩვენა ხოლო კონსტის და თითქმის ძილის დროს არ იხსნებოდა, რის გამოც ქალს გულის ოკოხან კე ვაჭენრდა და ამ სენს კიდევ თან გადუბინათ. ინგლისელ ექიმებმა და შეხიბვების დარკვეს ენება ყოვლითი თავის მოკლე ციკლოპოზიანგანი და სიხვის ყველა ვახატების ამ ამბის გამოკვეყნება და ჩვენც სიამოვნებით ვასრულებთ მათს თხოვნას.

პოლიციის აქტივობა

— ამ თვის 20 ნოემბრის, საღამოს გვეს სანათხე, პოლიციის მოხელეს მოხატეს შეუპურია ლეკ ისაყან, რომელმაც, როგორც ჩვენს გახეხით იყო მოხსენებული, ატყარა ოსიგან ვეჭრებო, ისაყან გაიტაცდა, რომ სურდულ მე დავჭირა ვეჭრებო, რაღვან ამ უკანასკნელს მცემთა, გამოიძიება სწრაზიების.

ამეო ჩრქვის საიბრის ქუჩაზე, მდევდენიგან სახლის კარების წინ პოლიციის არჩინებულს უბოლოა საღამოს 7 საათზე ახლად მოხდა ბავშვი, ადამს ლეკსა-მოიფიქრე წე, სამხრის ვეკლასობის ბოლო უბნის უბნით ახლად მოხდა ერთი ბავშვი, რომელმაც ხელზე მართი ჰქნა ქართულად დაწერილი „სამეფისა და სომხურ ჩრქულს მინაღული“ თრევე ბავშვი სამხრის იმბიტრებში გაუხატურია.

— ამ უკანასკნელ დროს ქაღალში გახტორე ბელა ვეცხლეს მანათიანი რომელსაც, თურმე, ცალი გვეჭო მითობილი ვეს.

ოფიციალურის ცხობებიდან სჩანს: წარსული ოქტომბრის ტოტლის ვეჭრებინაში 48 ციხე მომცდარა სხვა-სხვა სენით; მათ შორის ტოტლის — 17 ხელი, ვარსა და ვარსავე მახრა 16, თელავს მახრა 9 ხელი.

თავად-სახარაო სახუტაბდ-მოდ.

გაზეთ „სოფ. ოპოზ.“-ში დაჭეტილია შემდეგი წერილი თავადის ზ. მ. ერისთავისა.

„ჩემს ახლი ნაქონობითა შორის შრავალეკერ მიოქვამს, რა დიდად სასარგებლო ექნებოდა ჩვენთვის დავარსათ სოფ. სურვანეთში. დამხმარებელი ვასცა, ვეჭრებთ იუწყებინა, რომ ეს არაი უკვე შეუსრულებია ჩერნოგოვის ვეჭრებინას. ამ ვეჭრებინის თავად-სახარებებს ვადუწყეყვით და არსან ვასს საერთოერთი დაწმარე“

სენიის ზედალი

პისა, საქირო ფულის მოსაყიდველ მიწეს გარდასახვი უნდა დადონ, ჩაიღებონ მისიველი. დამზარებელი კასა ფულს ასესხებს ხოლმე გაცივრებულ კეთილ მოსახლეს. ამ საქის წარმოება ჩანადრება თავად ანაურთა წინამძღოლს და მათ მიერ ამირატორს უკავრ.

არდაცხად კერ ჩვენში მზავალი მიწა გვიხრებელი არ არის და გარდა ამისა საკრედიტო დაწესებულებანი თავად-ანაურთაბის ბოლოს მიწებს ჩამოართმევენ, შეწყობის ხარკი, მღირის სასარგებლო მიზანია დღევანდელი, რომ ყველა თავადმა და ანაურსეველი უკველ წელიწადს გდიობდის თითო მინათი დამზარებელი ყსის სასარგებლო. ტრული მისი ბუნებრივი არა 100 ათასი ჯალი და კეთა თავად-ანაურთა წოდებისა. მამასადამე ყოველ წელიწადს შესვდება 100,000 მინათი, ამ ფულდამ შეიძლება ხოლმე შეწყობა აღმოუჩნდეს (ესხება დღე სანქციონ) გაცივრებულ თავადს და ანაურს. საქის წარმოება საქირო ჩანადრდს თავდაანაურთა მარაშლებს.

ზურის სამხარე ახსნათობის შუამავალი საუარადამოღო.

დღეს, როგორც ნამდვილად ვიცით, აუტარებელი მოთხოვნებმა არის ვაშლის მოღებისა და რუსეთის ზღვის პირის მდებარე სხვა ქალაქებში. ამანდ დღესი სიბინად დიდი მოსავალი იყო ამ ხილის კომუხე ღირსება, აქაბრია და გურჯიაში, ამისათვის, მეტი არ იქნება მოვავროთ ამანაგობის გაცვობას, რომ იყო შეზღუდული ამ საქმის დიდი უარადლება მიაქციოს და ყოველივე ამისათვის ხელი მოქალაქის, თუ უნდათ რომ მეტი ყურადღება და სიყვარული მიიქციონ საზოგადოებას; ამით წვეგრებს გვიმარადლებს და ფულსდამე მოიგებს ამანაგობას; როგორც ნამდვილად ვიცით, დღესაში ფუთი ვაშლის ღირსი, რომელიც ჩვენში 40—60 ჯ. არის, 2 მინათი და მეტიც. აგრეთვე ამანაგობამ უნდა მიაქციოს ყურადღება გერბიაში ასეთს დიდ მოსავალს იმდენის ღირსისა; ამ დროს როდესაც წელს მივდის საქართველოში ღირსის მოსავალი 30%, ადარ ყოველი შევადრებთ სხვა წლებთან; ამ ღირსის ბაზარში სხვა ტონის ხალხი—როგორც ბუნებრივი ღირსის, მიათინ სტრებას და დიდი მოთხოვნისდამე არის, გერბიაში ეს ღირსი ფუთი 60 კპ. იყიდება.

ა. მიქელაშვილი.

რაინის ზვის ახსნა.

ჩვენს ვაგონში მოხსენებელი იყო, რომ საეიოსათ გზათა სანინის

ტრაიან ბარბეს რაინის გზებზე მდებარელებს მიმოსვლის სისწრაფე მოუტაროს. ცხლა, როგორც შეიკრევი, დამდევს წლიდან ამბერ-კავკასიის რაინის გზებზედკე შემოაქვევ ეს სასურველი ცვლილება. ამხინდ მატრებელს საათი 30—32 ვერსის მანძილს ახერხებდნენ, ხოლო მარბის მატრებელს კი საათი 18—20 ვერსის მძილს ვადიობდნენ; ხოლო მამავალს წელს მატრთა მატრებელში საათი 40 ვერსის ვადიონდ; ამიტომ, როგორც ხმა დიდს, შეიკრევილება თეთი მიმოსვლის დრკე ამირე რაინის გზაზე და თუ უმაღლებში მარბისმა შეიწყინა ამირე კავკასიის რაინის გზის მმართველობის წინადლება, საკურთერო მატრებელზე მტ დამწყვეტს მიმოსვლას ჩვენში.

ამირე კავკასიის რაინის მმართველობას დადღვის მოსათვის ვანახავს აქვს მოსახლარეთა რიკები მოუმატის ზოგიერთ მმართველობის წარწლებში.

ამირე კავკასიის რაინის გზის მმართველს ინერერს მ. ლ. ვედენივეს წინადლება შეუტრია უმაღლესს მმართველსთან, რომ ამირე რაინის გზაზე მოსახლარეთ ვადილიონს ქ. ტრული მისათვის ბილი მიწების შექმნა. მიწების, თურმე, მღირე იავდე ფასობს, ხოლო საქირო თანხს 2000 თუმანს სხვად ამირთის ვამოართობს სახელმწიფო რაინის გზის მმართველობას და მერე წარწილ-წარწილად დაუბრუნებს მიმას სასურეთა ჯამაგირადან.

მღირე უთიანე ქუთათურებში თავიან რაინის გზის სახელურს, სადა ყოველთვის დიდძალი მგზავრი იკრებება და მათთვის სასიყუარდღილი არ არას, რომ ვამო მგზავრები და მეტადვე მუშა ხალხი იქულებულია ამ სიციყვის და ყინვაში ვარე დღეს. იგივე სიციყე მეფობს თურმე ვაგონში ჩოინს და ქუთაის შუა.

თამარის პატივი.

12 ნოემბერს შესრულდა 25 წელიწადი, რაც მალაოროსთა თუტრისთვის დღესდამე ცნობილი არტიტი და დანახურევი მ. ლ. კარკე პინტრის კოპიონეკში დაარსა მათობისათა თუტრია და დასწერა ლოკადვე პიუს. ვარდა ამისა კოპიონეკში ყველანდ ცნობილია, რთორკე ნიჭურე და კარგი არტიტი. ჩამდნულ ხელმწიურად თამაზობს კოპიონეკი შენდვის მავალთა მიღებანა სწანს.

მისი საყვარელს როლი გვიტობის როლი (მისთვის ელოტიათ ყოველდა სახელად). 1884 წელს, როდესაც კოპიონეკი ამ როლის თანაშობად რისტოვო, თუტარში, სხვათა

შორის, პირველ რიგში იჯდა ვაჭარი ბარშინი, ქალაქის მოვრავის თანაშემწე, რომელსაც არტიტმა სალოესკო, რადველ ანდრესის როლს თანაშობდა, მიმართა კოპიონეკის და მკითხას: ამა, ცხლა მითარბი, შენდვის ვანუყვარული შენა, რა უნდა გიყო?... ბარშინიმა უქდი დაქარა მართვის და დიდახას: აქდაკე მავ ვავახეს, მაგეს!

ჩენიოვში იხმა როლის კარგად ასრულებსათვის თანხა კინადამ სკეპი კოპიონეკის და პალიკია რომ ამ მიუხებუბოდა.

საზოგადო კოპიონეკისიე კარგად ასრულებს ვავახეს-გლიტის როლს, რომ ხალხი იყიწყებს, რომ იგი მხოლოდ არტიტია და არა ნამდვილი ვავახე.

თითონ კოპიონეკის უთქვამს, ერთი ვასთხოვრისა ქალი მომწოდებს და ცოლად მიიღობს ვაჭარია, ქალზე მკობობა მოქცე, მავრამ გლიტის როლით რომ მნახა სტენახელ, უარი მიიბნა და სტეკა; მავსითანა ვავახეს არ მიუთხოვდებოდა.

მეორეთა საუარადამოღო.

ბლგაროტის აღმოსვსა კახოში.

მეთხოველს უთუოდ მოეხსენება ისტორია ვოლოქურისა იმერეთის ვენახებში; რამდენამე წელიწადს მოქმედებდა საფლოქურე დასებე, ვადამდნეს მათთვის სტეკო ვენახები და ვეშალს ამწუნებდნენ, რომ საქართველოში ვოლოქურის არ არისო. ბოლოს უბრალო შემთხვევით აღიწინდა და, აღიწინებში ვოლოქურე და, როცა მუდღადღებით დაუწყეს სინჯავ იმერეთის ვენახებს, აღიწინდა, რომ დიდძალი ვენახები ყოველივერე მამდამალი ამსწრით, ცხლა ყველამ კარგად იცის, რა მღოვ-მავრთაში იმერეთის ვენახობა; უმეტესი წარწილი ვენახებისა უკვე ვახბა და დანარჩენული ვახბობას ამბროს, თუ ვოლოქურისავან და თუ ვაგონს სხვა ვავალყოფობისავან, ამ უკანასკნელთ, როგორც მეთხოველი წიკითახება და სწობის ფურცელიც, მემუტავ ბილი სენი ვაგონს ბლგაროტი, რომელიც დიდ-ხარალს მიუტეხს სენის ისდევ და ცდებულს ვენახობას. წრედეს თითქმის მოსულმა ვეხლი აილო ღირისი მოსავალზე მხილიდეს და იმის ვადამკოდე და ცხლა, რაკი ამ სწრით მოუმატა ბლგაროტიც, რომლის წაშლობა ამ ისეთი ადვილია და არც ისეთი იაფი, როგორც მიიღობეს, კახეთის მევენახობა უარეს მღოვ-მავრთაში ჩავარდება. სრედე ვაგონს თუ ბლგაროტი ძიელი არ არის ვავალყოფობისავან, მაშინ ადვილი იქნება მისთან ბრძოლა, მაგრამ რაკ თუ ამ სწრესა ის მოვილდა, ვაკე ვოლოქურისა; ჩვენ უკრე ვეცინია და სენი-იკი ეღობდა ვენახებს და

ცხლა კახეთის ყველა ვენახებში და მუდღებელი ბლგაროტი. როგორც ვოლოქურისა, მიიღო, ნაკიკა, ბლგაროტიც ამერიკიდან შემომაკვა ვახს. პირველად ბლგაროტის არსებობა ვერბობა შემაგის სფორმების სახებურ დანარჩენებზე რომში 1885 წ. ერთი მემამულე დავკვირდა, რომ მისი ვენახის ყურებში ქრებოდა, შავებოდა და მიწაზე ტრენობდა. სწინთ მიმდებელი ტრენის სიწინადისის მიხედვით სწინთ-მართარობა ვიგავჩენა და ამ სწინობაში მკენცინობა 3. ვადამ ეს ვადამუფობა: ლიარა Black-rol-ი, რაკ წინათუღად, შავ-სიღამ-ბლეს; ჩინებებს. შემდგე წლებში ვავალყოფობა დიდის სისწრაფით ვავრცელდა და საგრძნობლო წარწილი მისუც ისდევ დაზარადღებულ მევენახეებს. მანსტრების მახლობლად ერთი ვენახში სან მეუთხოველ ტრენების ვახბა და მიწაზე დაცვიდა.

1887 წ. შავი-სიღამეზე მოელო მთელ საგრძნობელს და ცხლა, როგორც ვიცი, ჩვენამდამი მთელს წვეთი ამ მართლა წარწილი სწინს ჩვენის ვენახებისას. ვავალყოფობა თვის ირის ხოლმე ვავალყოფობა ფოთლებზე უნდადებს მიხავს ფერი წინწკლები, რომლებიც, რაკ დრო გადის მრავლებლობა და დიდებთან და თან შავი წერტილები უნდადებთ. ნივლდ ლობობრევი ეს წინწკლები უფრო მეტი ფერისათ არიან და ხანდახან შავისაც. იგივე მიხავს ფერი წინწკლები უნდადებთ ტრენის ჯერ თითო-ორილად მარცკვალს და მტრეკ ხნის შემდგე ეს წინწკლები მიიღო ტრენის დღებთან. მარცკვალს უკრება, ლეება და ძარს ცვივა.

შავი სიღამის; გავრცელებას ისე არაფერი უწყობს ხელს, როგორც სინორტი, უხვი ცვიარი და ვანაყინი დღებე. ამას ვადამ ეს სწინ გადღის ერთი ვენახიდან მეორეზე. შემწინებული აგრეთვე, რომ შავი სიღამეში იმ ვენახში უფრო მტრენივარებს, სხვა წინა წლის სამი-ცივრეული ფოთლო, ტრენის და წილამი არ აუტრფეთია.

რადა დაზარატი უნდა, რომ საგრძნობელს მევენახეობა ბევრი საშუალება იმარავს შავი სიღამისის მოსესამბოდლად და საწმუჭარო უმეტესი მავარე უფარვის ვამოადება. მართო შობამინი აღიწინდა ისეთი საშუალებად, რომელიც საგრძნობლად ამიკრებს იმ ხარალს, რომელიც შავ-სიღამისზე მოაქცეს და ამითილად ამ სწრის წამლავდ ცხლა მართო შობამინას ხარობად, შობამინის ვარდა კარგია აგრეთვე ყოველ შემოად-კომახზე სწინთ მოციულ ფოთლებობას, ტრენების და წილამის აკრევა და დაწევა ვენახის შემოხლებას, ე. ი. ვახს რაკებს შემოკრება ხელს უშობს შავი სიღამისის ვავრცელებას, რადგან შავი უფრო თავისუფლად

